

גידול היפריקום בערבה

1995/96

גבי צוברי, עבריה עמר, דודו אלקיים - מו"פ ערבה

איתן שלמה - שה"מ

מבוא

גידול ההיפריקום (HYPERICUM - פרע) בערבה נמצא בעליה כמו בכול אזורי הארץ. לאחר קשיים רבים בעונות הקודמות של קליטה והכרות מתחיל הענף להתפתח. השאלות לגבי אופן הגידול והזן המתאים רבות מאוד. בתחילת הדרך נעשה ניסיון לגדל את הזנים אקסלנט פלייר ואלטום וגם לעבור איתם את הקיץ, אולם האדמות המלוחות יחסית בערבה ורגישות הזנים לתנאי עקת חום הקיימים בקיץ גרמו לכשלונות לא מעטים ובעיקר בזן אקסלנט פלייר.

מטרת התצפית

בחינת ארבעת זני היפריקום: אקסלנט פלייר, רויאל פלייר, אנבל ודואל פלייר בשני מצעי גידול קרקע וטוף רמת הגולן. ובנוסף תצפית על שיטות גיזום מול כיפוף בזן אקסלנט פלייר. מהלך התצפית:

נשתלו בתוך חממה בתחנת "יאיר" ארבע זני היפריקום בתאריך 25.10 בשני מצעי גידול בקרקע מקומית (מילוי) ובטוף רמת הגולן במארוזים. עומד שתילה 8 שתילים למטר ערוגה. ההארה המחזורית ניתנה על ידי נורות ליבון בעוצמה של 100 וואט 6 שעות במרכז הלילה. ב- 1.12.95 בוצע קיטום לכל הזנים למעט הזן אנבל שנקטם ב- 26.1.96. הזן אקסלנט פלייר חולק לשלושה קטעים: בקטע אחד נעשה קיטום בגובה 15 ס"מ מפני הקרקע, בקטע שני נעשה קיטום וכיפוף חלק מהענפים, והקטע שלישי לא שימש כביקורת (ללא קיטום וללא כיפוף).

תוצאות ודיון

טבלה 1: השפעות מצע הגידול על התפתחות זני היפריקום.

שם הזן	אקסלנט פלייר		דואל פלייר		רינגולד		אנבל	
	טוף	קרקע	טוף	קרקע	טוף	קרקע	טוף	קרקע
מס' ענפים	5.25	7.16	5.2	8.7	15.9	12.3	5.3	5.8
אורך ענף בס"מ	107.23	78.73	93.65	80.00	77.36	75.92	99.39	87.26
משקל ענף בגרם	81.89	49.88	58.26	46.35	44.61	32.44	71.65	55.18
מס' תפרחות בענף	7.74	6.13	4.87	4.89	6.22	5.17	10.87	7.00

מספר ענפים: מספר ענפים הרב ביותר נתקבל בזן ריינגולד. בגידול בקרקע נתקבלו יותר ענפים מאשר בטוף בשלושה הזנים, מלבד הריינגולד שיבולו היה רב יותר בטוף (טבלה 1).
אורך ענף: באקסלנט פלייר, דואל פלייר ואנבל התקבלו ענפים ארוכים יותר בהשוואה לריינגולד. לגידול בטוף היה יתרון בולט באורך הענפים שהתקבלו. הגידול היה מהיר יותר בכל הזנים.
משקל ענף: האקסלנט פלייר היה בעל הענפים הגדולים והכבדים ביותר. הזן ריינגולד נתן ענפים קלים ביותר, ופחות איכותיים. בכל הזנים במצע הטוף נתקבלו ענפים כבדים יותר מאשר בקרקע.
מספר תפרחות בענף: במצע טוף התקבלו ענפים עם תפרחות רבות יותר לעומת הקרקע. הזן אנבל היה בעל מספר תפרחות הרב ביותר והזן דואל פלייר הנמוך ביותר.

טבלה 2: התפלגות קטיף הזנים בשני מצעי הגידול (באחוזים)

הזן	מצע גידול	מרץ	אפריל	מאי	יוני
אקסלנט פלייר	קרקע	0.00	0.00	100.00	0.00
	טוף	0.00	61.90	34.92	3.17
ריינגולד	קרקע	0.00	0.00	89.43	10.57
	טוף	30.82	8.18	36.48	24.53
אנבל	קרקע	0.00	0.00	100.00	0.00
	טוף	0.00	0.00	100.00	0.00
דואל פלייר	קרקע	17.91	37.31	22.39	22.39
	טוף	0.00	71.15	28.85	0.00

הקטיף בטוף הוקדם ברוב הזנים בהשוואה לקרקע. מהזן אקסלנט פלייר נקטפו 61.9% מהענפים (טבלה 2) בחודש אפריל במצע המנותק ואילו בקרקע כל הענפים נקטפו בחודש מאי. מהזן ריינגולד נקטפו כבר בחודש מרץ כ- 30% מענפי הפריחה בטוף ואילו בקרקע נקטפו בחודש מאי. הזן אנבל התעכב בשני המצעים ובשניהם נקטפו בחודש מאי. בזן דואל פלייר הקטיף החל במרץ בקרקע, אך באפריל נקטפו יותר ענפים בטוף מאשר בקרקע (כ- 70% מהענפים).

טבלה 3: השוואת שיטת גיזום מול כיפוף בזן אקסלנט פלייר

מס' ענפים לצמח	כיפוף	גיזום	ביקורת
7.12	5.25	4.9	
100.55	107.23	98.36	
74.50	81.89	73.53	
7.08	7.74	7.14	

טבלה 4: השפעת מועדי גיזום על התפלגות יבול, משקל ענף ואורך ענף בזן אלטום

הזן	מועד גיזום	קטיף אפריל (אחוזים)	קטיף מאי (אחוזים)	מס' ענפים לצמח	אורך ענף (ס"מ)
אלטום	17/11	47.62	52.38	105	65.05
אלטום	10/12	8.45	91.55	142	60.40
אלטום	4/1	6.98	93.02	172	67.20
אלטום	31/1	1.24	98.76	161	73.10

במספר ענפים לצמח היה יתרון לשיטת הכיפוף בהשוואה לשאר הטיפולים. באורך הענפים ומספר התפרחות לא נמצא הבדל משמעותי בין שיטות הטיפולים. משקל הענף הגדול יותר נתקבל בשיטת הגיזום הרגיל.

סיכום

1. למצע טוף יש יתרון ברור בגידול היפריקום בתנאי הערבה (טבלה 1).
2. כפוף ענפים מאפשר קבלת יבול גבוה יותר בהשוואה לגיזום (טבלה 3).
3. ניתן לפרוט את בפריחה על ידי גיזום במועדים שונים (טבלה 4) ושתילה של זנים שונים (טבלה 2,4).